

# Uvodnik

---

Maja Šorli, glavna in odgovorna urednica

---

Pričujoča dvojna številka Amfiteatra je osredinjena na mednarodno empirično raziskavo z imenom Študija mest v okviru projekta STEP. Študija, ki je potekala med letoma 2010 in 2014, primerja evropske gledališke sisteme in obsega področja gledališkega občinstva, recepcije, kulturne politike ter gledališke sociologije. Skupina STEP, katere obrnjeni akronim je mogoče posloveniti v Projekt za raziskovanje evropskih gledaliških sistemov (Project on European Theatre Systems), je leta 2009 objavila knjigo *Global Changes – Local Stages*, v kateri raziskuje, kako gledališče deluje v manjših evropskih državah. Takrat je zasnovala tudi naslednji korak, Študijo mest STEP, v kateri je metodologija poenotena in so gledališki sistemi raziskovani skozi prizmo izbranega mesta v posameznih državah. Rezultat je posebna številka tretjega letnika Amfiteatra, ki raziskave predstavlja v šestih med seboj povezanih razpravah ter dodaja še opis mest, v katerih je bila raziskava izvedena: Aarhus (Danska), Bern (Švica), Debrecen (Madžarska), Groningen (Nizozemska), Maribor (Slovenija), Tartu (Estonija) in Tyneside (Velika Britanija). Ta mesta niso gledališke prestolnice izbranih držav in posledično v teatrologiji pogosto ostanejo spregledana. To pa še ne pomeni, da niso središče živahnega gledališkega dogajanja, kar velja tudi za naš Maribor. Tako sta v uvodnem članku predstavljena metodologija ter kontekst Študije mest STEP. Sledijo štiri razprave, ki v izbranih mestih primerjajo gledališke sisteme, letno ponudbo gledaliških dogodkov, razdeljeno na produkcijo in distribucijo, demografsko analizo občinstva in izkušnje občinstva z različnimi gledališkimi zvrstmi. V sklepnem članku pa je s pomočjo rezultatov predhodnih razprav v številki razloženo, kako se razlikujejo, predvsem pa, kako so si podobna vzhodna in zahodna evropska mesta ter mesta z gostovalnimi in hišnimi gledališkimi sistemi. Čeprav je razprave mogoče brati samostojno, močno priporočam branje po vrstnem redu v sami številki, saj informacije iz predhodnih razprav pomembno oblikujejo raziskovalni okvir vsake naslednje razprave.

Tematska številka Amfiteatra tako poskuša zapolniti več raziskovalnih vrzeli v slovenski in evropski teatrologiji. Prvič, z objavo Študije mest STEP v središče postavlja države, ki niso v ospredju teatrološke pozornosti (z izjemo Velike Britanije). Drugič, sama raziskava je izrazito sociološko naravnana, ta pristop pa je vsaj slovenskim scenskim umetnostim precej tuj. In tretjič, Študija mest STEP je ves čas terjala izrazito skupinsko delo na vseh ravneh, četudi je posamezne

razprave pisalo od dva do več avtorjev. Do sedaj smo bili v Amfiteatru priča razpravam posamičnih avtoric in avtorjev, v tej dvojni številki pa odpiramo prostor člankom, ki so nastali v soavtorstvu dveh oziroma več raziskovalcev. Skladno s prepričanjem, da je gledališče tako v teoriji kot praksi prostor skupnega ustvarjanja, bomo avtorice in avtorji projekt STEP predstavili tudi na letošnjem 50. Festivalu Borštnikovo srečanje, na mednarodni znanstveni konferenci *Gledališče v mestu*.

Tudi recenzije knjig v tej številki so izbrane z mislijo na mesto, ki ga v gledališkem dogodku zavzame občinstvo. Knjiga Vlada Kotnika *Operno občinstvo v Ljubljani. Vzpon in padec neke urbane socializacije v letih 1660–2010* proučuje operno publiko v Ljubljani, *Fenomenologija gledališča* Jensa Roselta se bolj kot katere druge sodobne teorije o gledališču posveča gledalcu, *Umetni pekli. Participatorna umetnost in politika gledalstva* Claire Bishop pretrese družbenoangažirani vidik gledalstva, zbornik esejev *Odraščajoča publika: Osem esejev o vlogi gledališča za otroke in mladino v sodobni družbi* pa naslavlja vlogo mladih in otroških gledalcev.

Revijo Amfiteater je ustanovila Akademija za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani. Z letošnjim letnikom revija začne izhajati v soizdajateljstvu s Slovenskim gledališkim inštitutom – SLOGI. Ob tem pa ostaja univerzitetna znanstvena revija, z dvema številkami v letniku. Zato se želim še posebej zahvaliti direktorici SLOGI Mojci Jan Zoran, Barbari Orel ter vodstvu Akademije za gledališče, radio, film in televizijo za nov zagon pri tretjem letniku revije. Hvala tudi novemu uredniškemu odboru, mednarodnemu uredniškemu svetu, vsem recenzentom znanstvenih razprav, sodelavcem in sodelavkam Amfiteatra ter posebej Jani Renée Wilcoxen za njeno svetovalno in lektorsko delo pri Študiji mest STEP. Profesorju Hansu van Maanenu pa iskrena hvala za dolgoletno vodstvo, neizčrpno energijo, dobro voljo in predanost projektu STEP.

Slovenskega prispevka k projektu STEP ne bi bilo brez prezgodaj preminule Barbare Sušec Michieli, ki jo še vedno pogrešamo. Zato tretji letnik Amfiteatra posvečamo njej.